

Första advent

Predikan, Korskyrkan, Borås, 29 november 2009, Micael Nilsson

TEXTLÄSNING

"När de närmade sig Jerusalem och kom till Betfage vid Olivberget skickade Jesus i väg två lärjungar och sade till dem: "Gå bort till byn där framme, så hittar ni genast ett åsne som står bundet med ett föl bredvid sig. Ta dem och led hit dem. Om någon säger något skall ni svara: Herren behöver dem, men han skall strax skicka tillbaka dem." Detta hände för att det som sagts genom profeten skulle uppfyllas: Säg till dotter Sion: Se, din konung kommer till dig, ödmjuk och ridande på en åsna och på ett föl, ett lastdjurs föl. Lärjungarna gick bort och gjorde så som Jesus hade sagt åt dem. De hämtade åsnan och fölet och lade sina mantlar på dem, och han satt upp. Många i folkmassan bredde ut sina mantlar på vägen, andra skar kvistar från träden och strödde dem på vägen. Och folket, både de som gick före och de som följde efter, ropade: "Hosianna Davids son! Välsignad är han som kommer i Herrens namn. Hosianna i höjden!" När han drog in i Jerusalem blev det stor uppståndelse i hela staden, och man frågade: "Vem är han?" Och folket svarade: "Det är profeten Jesus från Nasaret i Galileen." (Matt 21:1-11)

ADVENT?

Vad handlar detta egentligen om? Mannen på åsnan? Folkmassan och adventssång: "Hosianna, Davids son". Mantlarna och palmläden på vägen? All denna uppståndelse.

Vad handlar detta egentligen om? Adventsljusstakar, och pepparkakor. Lussekatter och stjärnor i fönstren, och välfyllda kyrkor, som annars står tomma, och än fler fyllda affärer. Sånger, och psalmer, och putsade fönster, gardiner och dukar och ännu mer ljus.

Vad är det med advent som skapar all denna uppståndelse?

Så här skriver Nordiska Museet på sin hemsida på internet om advent:

"Adventsfasta och tid av stillhet

När kristendomen och därmed det kristna julfirandet introducerades i Norden för ca 1000 år sedan infördes adventsfasta. Det innebar att man skulle vara återhållsam med mat och dryck och festligheter. Man skulle avstå från köttmat. Bröllop var förbjudna. Fastan var en förberedelse för den stora glädjehögtiden. Man skulle inte ta ut julen i förskott. Även efter 1500-talet, när vi övergick från katolicismen till protestantismen och fastan som en följd därav försvann, har advent varit en tid av stillhet. Allt bullrande och stimmande arbete borde undvikas. Det var inte heller någon lämplig tid att påbörja viktiga saker. Det fanns en folklig föreställning om att ordet advent, antagligen på grund av den språkliga likheten, hade ett samband med väntan."

Så var det alltså en gång med advent. Advent var en tid av stillhet. Advent var en tid för eftertanke.

- Så tråkigt!, tänker nutidsmänniskan.

Fast då måste jag undra vad detta att ständigt vara online, på gång, producerande och kanske inte minst konsumerande har gjort med oss. För om stillheten och eftertanken bara göra oss rastlösa, har då inte all jäkt och jakt gröpt ur själen och berövat oss något väldigt viktigt?

Hur som helst, en gång, för länge sedan var advent en tid av stillhet och eftertänksamhet där man tog sig tid för att vänta och längta. Två meningar från Nordiska museets text vittnar om en helt annan tid: "Allt bullrande och stimmande arbete borde undvikas. Det var inte heller någon lämplig tid att påbörja viktiga saker."

I veckans upplaga av tidningen Dagens Handel, utropar organisationen Svensk Handel: "**På söndag börjar julhandeln**" Enligt artikeln, inleds julhandeln i en majoritet av svenska affärer just första advent. En julhandel som i år förväntas slå nya rekord. Den som idag ger sig ut på skyltsöndagsvandring genom stadens affärer kommer knappast få ett intryck av vare sig stillhet, avhållsamhet eller eftertanke. Fastan har blivit köpfest. Tiderna har förändrats. Så är det.

OCH ÄNDÅ

Och ändå besöker fler människor en kyrka idag än vid något annat tillfälle på året. Varför? För det måste man väl undra, när rubrikerna i tidningen istället talar om kyrkans kris och om kyrkolokaler som måste säljas för att de står tomma. Kan det möjligen vara så att sekulariseringen faktiskt är ganska yttlig, och att vår längtan ibland bryter igenom, trots allt, och kräver att få komma till uttryck?

Kan det vara så, att drivkraften bakom alla dessa kyrkobesök inte bara är sentimentalism utan också ett uttryck för längtan efter det djupare, det vi så lätt tappar i snabbköpskön, nämligen vår längtan efter rötter, efter tro och hopp. Liknar vi kanske folket vid vägkanten i Jerusalem, trots allt? De som längtade efter Gud.

Så tror jag att det är. Jag tror att det svenska folket längtar efter Gud.

Men vi har ett problem. Sekulariseringen, avkristnandet, är en slags glömska, med sina rötter i vår stolthet. Det lilla barnet lär sig snart orden: - Kan själv. I barnets fall är det bra och friska ord. De är ett uttryck för barnets vilja att utvecklas. Men mamma och pappa vet att det inte alltid är sant. Barnet som tror att det kan själv bör inte alltid få pröva sitt anspråk. Barnet som säger att det kan själv bör t.ex. inte släppas fritt för att gå över den farliga vägen. Inte bör det heller få köra din bil.

Den stolta människan säger: - Kan själv, till Gud.

Orden är ett eko av ormens ord till människan i tidernas gryning, 1 Mos 3:4-5: "Ingalunda skall ni dö; men Gud vet, att när ni äter av det (d.v.s. av det förbjudna trädet), skall era ögon öppnas, så att ni blir såsom Gud..."

Den gamla berättelsen berättas enkelt som en barnsaga, men låt dig inte luras av den anspråkslösa språkdräkten och formen. Berättelsen är mycket djup. Den handlar om vad som kan hända när vår frihetslängtan kommer vilse, och när vår stolthet får bli vår ledstjärna. När vägen går bort från Gud går den tyvärr också bort från dig själv och allt du hade kunnat bli, tillsammans med Gud.

- Vi kan själva, sa människan till Gud, och förvandlade med tiden en lustgård till ett minfält.

GLÖMSKA

Det är vårt dilemma, som folk och nation idag. Vi har glömt Gud, åtminstone i hög grad. Och ändå fortsätter vi att längta. *"Du har glömt Gud, din räddning, inte tänkt på klippan, din tillflykt."*, säger profeten Jesaja, Jes 17:10. Och tydligare kan det inte sägas. När man förlorat Gud har man också förlorat sin räddning och sin tillflykt. Och utan tillflykt blir allt istället flyktigt.

Jag brukar ibland hänvisa till den columbianske författaren Gabriel García Márquez roman *"Hundra år av ensamhet"*. Den handlar om en by där invånarna drabbas av en egendomlig glömska.

Vad skulle hända med oss om vi sakta glömde allt vi lärt oss? Om vi glömde bort det kunnande vi förvärvat. Om vad vi kommit till för insikter. Om vi glömde bort vilka vi älskade och vad som var viktigt för oss. Om vi t.o.m. glömde bort vilka vi var. Vad skulle hända med ett helt samhälle som glömde bort vad det en gång stått för?

Med början hos de äldsta invånarna arbetar sig sjukdomen ner i åldrarna. Människor glömmer t.o.m. namnet på de mest vanliga föremål. En ung man som ännu inte drabbats försöker mildra effekterna genom att sätta etiketter på allt. *"Det här är ett bord."* *"Det här är ett fönster."* *"Det här är en ko. Man måste mjölka den varje morgon."* På den stora infarten till staden sätter han upp två stora skyltar. På den ena står det: *"Vår by heter Macondo"*. På den andra skriver han: *"Gud finns!"*

Så här tror jag att det är. Kristus kommer till ett folk som glömt honom, men i vår längtan står det skrivet: *"Gud finns"*

NÅGRA ORD TILL DIG SOM LÄNGTAR

Så får jag nu bara säga några ord till dig som längtar.

Adventsfirandets centrala sak är inte vare sig palmblad eller psalmblad. Adventsfirandet handlar inte i första hand om vare sig tända ljus eller pepparkakor till kaffet. Adventsfirandets absolut mest centrala sak är en fråga, nämligen den fråga som folket vid vägkanten i Jerusalem ställer när Jesus kommer ridande: - Vem är han?

Det visar sig att deras förståelse för detta var begränsad. Någon svarar nämligen: *"Det är profeten Jesus från Nasaret i Galileen."*

Visst var det så, men det var verkligen inte hela sanningen. Visst var det korrekt att Jesus kom från trakterna omkring Nasaret i Galileen, och visst var han en profet. Men sanningen är att han var mycket mer än så.

Jag ska strax ge dig Bibelns svar på frågan om vem Jesus är, åtminstone en del av den, men låt oss först reflektera en stund över detta. De som stod där den där dagen, och sjöng och hoppades, visste inte ens vem Jesus var. Jo, de visste en del, förstås, men inte allt.

Jag tycker att det är hoppigivande.

Jag tror att det betyder att också du och jag är välkomna att sjunga våra sånger idag, fast vi bara vet en del.

Jag tror att det betyder att vi alla kan följa det lilla ljus vi har och låta det vi ändå tror och vet leda oss till Gud.

Man måste inte ha förstått allt för att få sjunga sina sånger. Jesu kallelse till sina första lärjungar är ganska enkel: - Kom, och följ mig. Det är allt. Mer vet de inte just då. Resten får de upptäcka längst vägen. Först tre år senare ställer Jesus frågan till dem: - Vem säger ni att jag är.

Jag tror att det betyder att också tvivlare och sökare och grubblare får vandra med de troende. Det finns ett generöst utrymme omkring Jesus, och mitt råd till dig är, sjung dina sånger, så gott du kan och så långt din övertygelse håller, för om Gud finns är han stor nog att visa det för dig. Var med i sången, gå till en kyrka, lyssna till Guds ord och till andras berättelser och se hur tron sakta växer i ditt eget inre.

SE DIN KONUNG

Vem är han? Det är adventets viktigaste fråga, och hela Bibelns viktigaste fråga, och - vill jag påstå - själva livets viktigaste fråga. Och så här svarade alltså profeten Sakarja, i den profettext som lästes i gudstjänstens inledning, Sak 9:9: "Ropa ut din glädje, dotter Sion, jubla, dotter Jerusalem! Se, din konung kommer till dig."

Det är Bibelns svar. Jesus är Konungen.

Kontrasterna spelar mot varandra. Åsnan, bilden för ödmjukhet, d.v.s. att någon kommer utan maktspråk, i all enkelhet. Den enkle snickarsonen, som ändå är det Roms kejsare inte är, nämligen Guds utvalde.

Det är vad advent handlar om. Ljusen brinner ut. Pepparkakorna tar slut. Julklapparna blir öppnade och många av dem bortglömda. Sångerna tystnar. Men kvar blir adventets utmanande centralfråga: - Vem är han?

AVSLUTNING OCH INBJUDAN

- *Se din konung kommer...* Det är hoppets ord. Advent är inte att vänta på NÅGOT utan NÅGON. Advent är inte att vänta på att NÅGOT ska hända utan att NÅGON ska komma. - *Se, din konung kommer till dig.* Så stavas kyrkans hopp.

Men det finns två ord att lägga till meningen för att fullborda den. Två ord som gör den till en personlig tröst. Orden lyder förstås: "...till dig."

Han kom... det är tradition

Han kommer... det är vision

Han kommer till dig... det är revolution.

Det är förstås en sak att gå till en kyrka för traditionens skull, för sångens skull och för högtidens skull. Det är någonting mer att utforska orden för sin egen skull.

Vi har alla våra favoritsånger i advent.

Det här är nog min:

Jesus från Nasaret går här fram
än som i gången tid,
löser ur vanmakt, ur synd och skam,
ger oss sin kraft och frid:
himmelriket är nära.

Fattiga ger han sin rikedom,
läker de slagnas sår.
Den som var bunden och trött och tom
Frihet och glädje får:
Himmelriket är nära.

Öppna ditt hjärta i bön och bot,
upplåt vart hemligt rum.
Red dig att taga Guds Son emot,
Tro evangelium:
Himmelriket är nära.